

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Doelstelling

Elk kind ontwikkelt zich optimaal.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Het is belangrijk dat vanuit elk dorp goed onderwijs bereikbaar is. Kwalitatief goed onderwijs is onontbeerlijk, want het is de basis voor een maatschappij waarin burgers verantwoordelijkheid willen en kunnen nemen voor zichzelf en hun omgeving. De kwaliteit van het onderwijs heeft daarom een hogere prioriteit dan de nabijheid van een school. We bieden basisonderwijs aan in doelmatige schoolgebouwen. Wij zijn er voorstander van om, daar waar mogelijk, van onderop te komen tot kindcentra waarin zoveel mogelijk kindvoorzieningen (onderwijs en kinderopvang) zijn ondergebracht.

Elk kind heeft recht op onderwijs. Door de preventieve inzet van de leerplichtambtenaar zal het thuiszitten worden voorkomen. We zetten de samenwerking met RMC Regio Friese Wouden voort, om kinderen die dreigen uit te vallen vroegtijdig te signaleren en zo nodig te ondersteunen vanuit het gebiedsteam. Wanneer een kind niet in staat is om het onderwijs in de eigen gemeente te volgen, bestaat de mogelijkheid van leerlingenvoer. Onderwijs moet kansen bieden aan alle kinderen en daarbij is ook een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt van belang.

Kaderstellende documenten

Ontwikkelagenda Inclusieve samenleving
 Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2030
 Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2022-2035

Thema Onderwijs

Doelstellingen

We bieden kinderen een goede startpositie voor het primair onderwijs

De gemeente Opsterland wil kinderen ondersteunen bij hun taal-, reken-, sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling. Kinderen krijgen hierdoor een grotere kans op een succesvolle levensloop-, school en arbeidsloopbanen. We doen dit op verschillende manieren:

- We ondersteunen ouders met behoefte aan opvoedingsondersteuning, zodat zij handvatten krijgen om hun kind in de thuisomgeving te stimuleren.
- We stimuleren ouders in onze gemeente om gebruik te maken van voorschoolse voorzieningen.
- We stimuleren ouders van geïndiceerde doelgroepkinderen om gebruik te maken van het VVE-aanbod.
- We voorzien samen met onze ketenpartners (JGZ, aanbieders van voorschoolse voorzieningen en educatie en het primair onderwijs) in passend aanbod voor jonge kinderen in onze gemeente.

We willen onderzoeken tot in welke mate het mogelijk is om het zorgaanbod in de voorschoolse periode te verbreden, waardoor meer kinderen dichtbij huis op een snelle en efficiënte manier ondersteuning kunnen krijgen.

Maatregelen

Wij herijken het VVE-beleid om een dekkend aanbod voor- en vroegschoolse educatie te kunnen realiseren

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Opsterland heeft een wettelijke verplichting om te voorzien in een aanbod VVE (voor- en vroegschoolse educatie) voor geïndiceerde doelgroepkinderen in de gemeente. Uit onderzoek blijkt dat deelname aan voorschoolse educatie in de voorschoolse fase een bewezen positief effect heeft op de ontwikkeling van jonge kinderen. Vooral kinderen uit achterstandssituaties profiteren van de positieve effecten op de cognitieve, taal en sociaal-emotionele ontwikkeling, de gezondheid en het welbevinden van kinderen. We willen daarom zoveel mogelijk kinderen laten deelnemen aan een

intensief en kwalitatief hoogwaardig VVE-aanbod. We voorzien in een dekkend aanbod voor- en vroegschoolse educatie in zoveel mogelijk kernen en dorpen in onze gemeente.

Kwaliteit (toelichting)

We hebben binnen de gemeente Opsterland een groot aanbod van VVE-locaties, zodat alle kinderen dicht bij huis VVE kunnen volgen. In 2020 is een nieuw VVE-beleidskader vastgesteld. Op basis van dit beleidskader is in 2021 gestart met de uitvoering, in samenwerking met gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf en betrokkenen uit het werkveld. In 2022 is daar een vervolg aan gegeven. Aan het einde van het jaar is een VVE-conferentie georganiseerd, waarvoor alle professionals uit het onderwijs en de kinderopvang in OWO verband zijn uitgenodigd. Doel was ontmoeting en deskundigheidsbevordering. Het was een geslaagde en succesvolle bijeenkomst.

Doelstellingen

We zorgen dat onderwijs bereikbaar is

Niet iedereen is in staat om zelfstandig naar de passende onderwijs instelling te reizen. Daar waar nodig faciliteren we de vervoersbehoefte. In 2022 vernieuwen wij het beleid leerlingenvervoer zodat deze op de nieuwe verordening en op de praktijk aansluit.

Maatregelen

We organiseren leerlingenvervoer voor leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs

Omschrijving (toelichting)

Leerlingenvervoer is beschikbaar voor leerlingen die het speciaal (basis)onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs bezoeken. Samen met ouders, de leerling en zo nodig andere betrokkenen of deskundigen wordt bekeken welke vorm van vervoer passend is. Dit is situatieafhankelijk en wordt mede bepaald door de mogelijkheden van de leerling, de verbinding met het openbaar vervoer en de afstand tot de school.

Kwaliteit (toelichting)

Er is in 2022 een nieuwe verordening bekostiging leerlingenvervoer Opsterland vastgesteld en er zijn nieuwe beleidsregels leerlingenvervoer vastgesteld. Er heeft een kleine stijging in kosten plaatsgevonden. Jaarlijks kan uitgegaan worden van een stijging, omdat de kosten van het vervoer geïndexeerd worden op basis van de NEA-index. Als een kind volgens de verordening recht heeft op leerlingenvervoer zijn gemeenten wettelijk verplicht om leerlingenvervoer te betalen. We hebben in 2022 voldaan aan onze wettelijke taken op het gebied van leerlingenvervoer.

Doelstellingen

Wij dragen zorg voor veilige kinderopvanglocaties

Wij dragen zorg voor veilige kinderopvanglocaties en voeren toezicht en handhaving op kinderopvang uit. In 2022 herijken we het gemeentelijk beleid toezicht en handhaving op kinderopvang.

Maatregelen

Wij herijken het beleid toezicht en handhaving WKO

Omschrijving (toelichting)

Handhaving van en toezicht op de wet kinderopvang is een van de gemeentelijke taken. Opsterland heeft hier in 2018 beleidsregels handhaving WKO opgesteld.

Kwaliteit (toelichting)

Omdat er ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in het landelijke beleid, wordt er ook voor Opsterland nieuw beleid voorbereid. Voor dit kan worden vastgesteld dienen we nog enkele landelijke wijzigingen af te wachten.

Doelstellingen

Wij dringen laaggeletterdheid terug

De aanpak van laaggeletterdheid is een langdurige kwestie. De gemeente heeft een actieplan laaggeletterdheid opgesteld.

Maatregelen

We voeren het actieplan laaggeletterdheid uit

Omschrijving (toelichting)

In het actieplan laaggeletterdheid staat beschreven hoe er binnen Opsterland aan laaggeletterdheid gewerkt wordt. Dit gebeurt enerzijds door het vergroten van het bewustzijn over laaggeletterdheid en het beter kunnen signaleren. Anderzijds door laaggeletterden te motiveren om mee te doen aan het taalaanbod.

Kwaliteit (toelichting)

Ondanks dat er activiteiten stil zijn komen te liggen ten tijde van de coronapandemie is er wel gewerkt aan het vergroten van het bewustzijn en het verbeteren van het signaleren van laaggeletterdheid. Het actieplan laaggeletterdheid 2018-2020 wordt doorontwikkeld, inclusief een aantal nieuwe speerpunten, bijvoorbeeld op het gebied van effectief leesonderwijs.

Doelstellingen

Wij voorkomen verzuim en voortijdig schoolverlaten

Het is belangrijk om verzuim en voortijdig schoolverlaten van jongeren in onze gemeente zo veel mogelijk te voorkomen. Dit met als uiteindelijk doel dat jongeren de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar.

Maatregelen

We werken samen met RMC Regio De Friese Wouden

Omschrijving (toelichting)

Samenwerken in RMC-verband is een wettelijke taak waaraan we ook in 2022 invulling blijven geven. Jaarlijks wordt de gezamenlijke inzet vanuit de RMC- regio voor het volgende jaar beschreven in een actieplan.

Kwaliteit (toelichting)

In samenwerking met de zes andere gemeenten die betrokken zijn bij RMC Regio De Friese Wouden wordt besproken hoe we verzuim en schooluitval kunnen verminderen en voorkomen. In samenspraak met de samenwerkingsverbanden PO/VO en het onderwijsveld is dit een continu proces. In het regionale jaarverslag wordt beschreven wat de stand van zaken is op het gebied van verzuim en schoolverlaten.

In het schooljaar 2020-2021 is het aantal leerlingen in onze gemeente gestegen (naar 4.882). Over de gehele regio bekeken nam het aantal leerlingen af. Opvallend is de stijging van het verzuim binnen het MBO. Dit is echter nu vergelijkbaar met het verzuim voor corona. Ook in het voortgezet onderwijs is

het verzuim toegenomen. Dit kan te maken hebben met het beter melden van verzuim door scholen. Er waren 152 Opsterlandse leerlingen die voortijdig de schoolbanken verlieten. De meesten hiervan zijn leerlingen die overbelast zijn (door een opeenstapeling van problemen zijn ze (tijdelijk) niet in staat een opleiding te volgen) en zogenaamde 'opstappers' (jongeren die aan het werk willen). De gemeenteraad ontvangt uiterlijk in het tweede kwartaal van 2023 het jaarverslag met meer informatie over schooljaar 2021 - 2022 en het actieplan voor het komende jaar.

Doelstellingen

Wij zorgen ervoor dat elk kind toegang heeft tot een veilige speelplaats

De gemeente Opsterland wil dat ieder kind opgroeit in een veilige en leerzame omgeving waar het optimaal de kans krijgt zich te ontwikkelen. Om dit te bereiken is het van belang dat er voldoende veilige buitenspeelruimte beschikbaar is. Buitenspelen is goed voor de ontwikkeling van kinderen en kan overgewicht en andere problemen op latere leeftijd voorkomen. De gemeente zorgt ervoor dat er voldoende buitenspeelruimte beschikbaar is en dat deze ruimte veilig is voor kinderen om te spelen.

Maatregelen

We herijken de richtlijnen speeltuinbeleid "bûten boartsje yn Opsterlân" en stellen deze opnieuw vast in 2022.

Omschrijving (toelichting)

Na evaluatie is gebleken dat de richtlijnen van het speeltuinbeleid niet volledig aansluiten op de praktijk. Daarom is het belangrijk om de richtlijnen opnieuw te bekijken en zo nodig aan te passen.

Kwaliteit (toelichting)

In samenwerking met de uitvoering hebben we de richtlijnen aangepast zodat deze aansluiten op de praktijk.

Doelstellingen

Wij zorgen voor een dekkend aanbod van toegankelijke onderwijsgebouwen

In de huisvesting van scholen voor basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs spelen wij een centrale rol. Wij zijn samen met de schoolbesturen verantwoordelijk voor schoolgebouwen waar het prettig is om in te leren en te werken.

Maatregelen

Kindcentrum De Finne - Beetsterzwaag

Omschrijving (toelichting)

In Beetsterzwaag wordt Kindcentrum De Finne gerealiseerd. In dit gebouw krijgen samenwerkingsschool De Finne en kinderopvang onderdak. Ook werken we met VV De Sweach samen met als doel in het gebouw kantine en kleedruimtes te realiseren. Wij richten het openbaar gebied in.

Kwaliteit (toelichting)

Het uitvoeringskrediet is in 2022 nog niet aangevraagd. De stijgende (bouw)kosten waren aanleiding om de financiële dekking voor alle onderdelen (school, KOV, VV De Sweach) te herzien. Dit heeft voor oponthoud gezorgd. Voor meer informatie, zie paragraaf projecten.

Kindcentrum De Treffer - Gorredijk

Omschrijving (toelichting)

We bouwen een nieuw kindcentrum in Gorredijk. Hierin worden ook de Treffer en kinderopvang gehuisvest.

Kwaliteit (toelichting)

Het kindcentrum De Treffer is voor de zomer 2022 technisch opgeleverd. De feestelijke opening was 22 september 2022.

Multifunctionele accommodatie de Tynje

Omschrijving (toelichting)

In de MFA De Tynje worden verschillende (basis)voorzieningen gecombineerd, waaronder onderwijs, ontmoeting en sport

Kwaliteit (toelichting)

Het definitief ontwerp met de daarbij behorende (stichtings)kostenraming en het dekkingsplan zijn klaar en door alle partijen (inclusief B&W) vastgesteld.

Het definitief ontwerp en de bijbehorende kredietaanvraag zijn in de raadsbijeenkomst van 16 januari 2023 unaniem vastgesteld.

De planning is om het MFA na de zomervakantie van 2024 in gebruik te nemen.

Onderwijshuisvesting BHS

Omschrijving (toelichting)

De BHS is onlangs gefuseerd met Singelland in Drachten en heeft in 2019 een huisvestingsaanvraag ingediend. In dit kader zijn de besturen van OSG Het Singelland en de BHS momenteel in gesprek met de gemeente Opsterland over de huisvesting.

Kwaliteit (toelichting)

Wij zijn samen met het schoolbestuur in goed overleg over de toekomstige huisvesting van BHS Gorredijk-Singelland. Zodra er een concrete uitwerking en voorstel voor aanpassing van de huisvesting ligt, wordt dit ter besluitvorming voorgelegd aan het college en de gemeenteraad.

Verkenning huisvestingsscenario's Ureterp

Omschrijving (toelichting)

Ureterp telt drie basisscholen, namelijk de protestants-christelijke basisschool De Opdracht, de gereformeerde basisschool Eben Haëzer en de openbare basisschool De Twirre. Er zijn drie afzonderlijke huisvestingsaanvragen ingediend bij de gemeente.

Kwaliteit (toelichting)

De schoolgebouwen in Ureterp hebben een plek gekregen in het vastgestelde IHP 2022 – 2035. Het vernieuwbouwen van GBS Eben Haëzer is hier als perspectief in opgenomen. Het afgelopen jaar heeft het schoolbestuur met de gemeente afspraken gemaakt over vernieuwbouw. Er is een voorbereidingskrediet afgegeven, waarmee de planvorming is opgestart.

De schoolbesturen van CBS De Opdracht en OBS De Twirre zijn bezig met een traject om beide scholen te fuseren. Het in het IHP opgenomen voornemen is om CBS De Opdracht uit te breiden ten behoeve van de leerlingen van OBS De Twirre en een IKC te vormen. Zodra helderheid is over een eventuele fusie wordt een voorbereidingskrediet aangevraagd.

Wij voeren het integraal huisvestingsplan uit

Omschrijving (toelichting)

Het doel van dit Integraal Huisvestingsplan (IHP) is om een zo compleet mogelijk beeld te geven van de stand van zaken en ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting van het basis- en voortgezet onderwijs in Opsterland.

Kwaliteit (toelichting)

Vorig jaar is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2022 – 2035 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin zijn de beleidsuitgangspunten genoemd op het gebied van onderwijshuisvesting. Daarnaast zijn de schoolgebouwen getoetst op integrale kwaliteit en is beoogd om via de karakterisering en beleidsambitie te prioriteren, perspectieven te bieden en een investeringsplan op te stellen om te komen tot een meerjarenplanning voor schoolgebouwen.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0	0	0	*	2	3	3	*
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	28	11	15	*	25	20	20	*
Voortijdige schoolverlaters	% deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	1,3%	1,2%	1,2%	*	2,0%	1,7%	1,9%	*

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 14 maart 2023

Wat heeft het gekost

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2021	Begroting 2022 (primaire)	Begroting 2022 (incl wijzigingen)	Realisatie 2022	Mutatie begroting/ realisatie 2022
Lasten	2.921	3.527	3.808	3.713	-95
Baten	346	536	665	720	55
Saldo voor bestemming	-2.575	-2.992	-3.142	-2.993	149
Mutaties reserves					
Lasten	28	41	41	-	-41
Baten	-	163	163	4.845	4.682
Saldo na bestemming	-2.603	-2.870	-3.020	1.852	4.872

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2022	Realisatie 2022	Mutatie begroting/ realisatie 2022
Saldo per taakveld			
4.1 Openbaar basisonderwijs	-265	-276	-11
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.694	-1.505	189
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.184	-1.212	-29
Saldo voor bestemming	-3.142	-2.993	149
Stortingen reserves			
Huisvesting basisonderwijs	-	-	-
Huisvesting speciaal onderwijs	-41	-	41
Totaal stortingen reserves	-41	-	41
Onttrekkingen reserves			
Reserve De Treffer	-	263	263
Huisvesting basisonderwijs	163	4.142	3.979
Huisvesting speciaal onderwijs	-	439	439
Totaal onttrekkingen reserves	163	4.845	4.682
Saldo na bestemming	-3.020	1.852	4.872

Toelichting op de financiën

Het saldo van dit programma is in 2022 € 4.872.000 voordeliger dan begroot.

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs geeft in 2022 een nadeel van € 11.000 ten opzichte van de begroting

Het nadeel binnen dit taakveld is veroorzaakt doordat de kosten voor gebruik van de accommodaties bewegingsonderwijs hoger waren dan begroot.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting geeft in 2022 een voordeel van € 189.000 ten opzichte van de begroting.

Het voordeel op de kosten onderwijshuisvesting is € 163.000. Dit betreft met name lagere onderhoudskosten (€ 128.000) maar er was ook een voordeel op de kapitaallasten (€ 37.000). De overige lasten bedroegen per saldo € 2.000. Ten opzichte van de begroting was er verder nog sprake van een hogere vergoeding van derden voor het gebruik van lokalen (€ 25.000).

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken geeft in 2022 een nadeel van € 29.000 ten opzichte van de begroting.

Voor de kosten van het leerlingenvervoer was in 2022 € 620.000 geraamd. De werkelijke uitgaven waren € 705.000. Dit budget is dus met € 85.000 overschreden. De reden hiervoor is dat de tarieven fors gestegen zijn en dat het aantal kinderen dat gebruikt maakt van het leerlingenvervoer ook een stijging laat zien.

De kosten van onderwijsbeleid waren in 2022 € 55.000 voordeliger dan geraamd. Zo zijn de rijksinkomsten voor verbreding VVE (vroeg- en voorschoolse educatie) in 2022 verder gestegen, de intensivering van het beleid is ook in 2022 ingezet maar wordt in 2023 verder uitgerold. De overige posten gaven per saldo een voordeel van € 1.000.

Mutatie in reserves voordelig € 4.723.000.

In de raad van 4 juli 2022 is het nieuwe Integraal Huisvestingsplan vastgesteld. Hierbij zijn de structurele kapitaallasten van de onderwijshuisvesting ook structureel in de begroting verwerkt. Daarom zijn de geraamde storting en onttrekking over 2022 niet meer nodig. Het gevolg van het nieuwe Integraal Huisvestingsplan is ook dat de reserves onderwijshuisvesting kunnen vrijvallen bij de jaarrekening 2022. Per saldo levert dit in 2022 een éénmalige bate op van € 4.718.000.